

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie sprawozdania z działalności Państwowej Inspekcji Pracy za 2011 rok.

Rada Ochrony Pracy przy Sejmie RP na plenarnym posiedzeniu 12 czerwca 2012 r. zapoznała się ze sprawozdaniem Głównego Inspektora Pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2011 roku.

W roku sprawozdawczym inspektorzy PIP przeprowadzili 90,6 tys. kontroli u ponad 68 tys. pracodawców i innych podmiotów, zatrudniających łącznie ponad 3,9 mln osób.

Najwięcej kontroli przeprowadzono w zakładach, zatrudniających od 1 do 9 pracowników, gdzie co roku stwierdza się najwięcej nieprawidłowości. Najczęściej są to naruszenia przepisów dotyczących wypłaty wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy oraz przepisów o czasie pracy.

Na tym samym poziomie co w 2010 r., tj. 18%, pozostaje odsetek podmiotów, u których inspektorzy pracy ujawnili nielegalne zatrudnienie lub inną nielegalną pracę zarobkową.

Analiza kontroli przestrzegania przepisów o zatrudnieniu cudzoziemców wykazuje, że najwięcej nieprawidłowości występuje w małych firmach w branży budowlanej.

Nastąpił spadek liczby ofiar wypadków śmiertelnych z 514 w 2010 r. do 382 w 2011 r. Ofiarami wypadków najczęściej są robotnicy pomocniczy w górnictwie i budownictwie oraz kierowcy pojazdów.

Jednocześnie problemem jest w dalszym ciągu duża (42% ogółu poszkodowanych) liczba wypadków przy pracy osób o stażu krótszym niż rok w danej firmie.

W celu wyeliminowania nieprawidłowości stwierdzonych w czasie kontroli inspektorzy pracy podjęli następujące działania:

- wydali ponad 304 tys. decyzji,
- skierowali do kontrolowanych pracodawców ponad 316 tys. wniosków zawartych w ponad 59 tys. wystąpieniach,
- w blisko 84 tys. wykroczeniach przeciwko prawom pracowniczym (ponad 29 tys. pracodawców, tj. 43% kontrolowanych) inspektorzy pracy nałożyli na sprawców ponad 18 tys. mandatów karnych na łączną kwotę przeszło 22 mln zł.

W ponad 13 tys. przypadków inspektorzy PIP uznali pouczenie, ostrzeżenie lub zwrócenie uwagi za wystarczające. W trakcie kontroli wydali także 3 tys. ustnych poleceń, dotyczących nieprawidłowości, które można usunąć w czasie trwania kontroli lub niezwłocznie po jej zakończeniu.

W 2011 r. skierowano do prokuratury ponad 1 tys. zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Dotyczyły one na ogół udaremniania lub utrudniania inspektorom wykonywania czynności kontrolnych oraz złośliwego lub uporczywego naruszania praw pracowniczych, z czego prokuratura w 193 przypadkach odmówiła wszczęcia postępowania, a 288 postępowań umorzono.

Działania kontrolno-nadzorcze PIP doprowadziły do:

- likwidacji w kontrolowanych zakładach bezpośrednich zagrożeń dla życia i zdrowia prawie 64 tys. pracowników,
- wyegzekwowania oceny ryzyka zawodowego dla ponad 324 tys. pracowników,
- przeprowadzenia szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy dla przeszło 90 tys. pracowników,
- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy dla prawie 54 tys. pracowników,
- przeprowadzenia dla ponad 46 tys. pracowników badań lekarskich.

Nieprawidłowości z zakresu legalności zatrudnienia oraz przestrzegania ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wyeliminowano w odniesieniu do ponad 130 tys. pracujących.

Na skutek działań PIP około 76 tys. pracownikom wypłacono ponad 78 mln zł należności z tytułu niewypłaconych wynagrodzeń. Jednocześnie Państwowa Inspekcja Pracy wyegzekwowała należności na rzecz funduszy państwowych: Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Pracy.

W roku sprawozdawczym Państwowa Inspekcja Pracy prowadziła szereg działań prewencyjno - promocyjnych:

- zrealizowano trzeci etap kampanii informacyjno-prewencyjnej "Bezpieczeństwo pracy w budownictwie",
- przeprowadzono kampanię "Czas pracy kierowców a wypadki drogowe",
- popularyzowano bezpieczne zasady pracy w rolnictwie indywidualnym, prowadząc doradztwo techniczne i działania edukacyjne,
- zainaugurowano dwuletni projekt informacyjny "Poznaj swoje prawa w pracy".

W roku sprawozdawczym 165 tys. podmiotów było adresatami różnych działań prewencyjnych i promocyjnych wspieranych przez partnerów społecznych, a także przez organy administracji rządowej i samorządowej.

Rada Ochrony Pracy, po analizie przedstawionego "Sprawozdania Gównego Inspektora Pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2011 roku" oraz informacji, przekazanych przez Głównego Inspektora Pracy zaleca, aby:

1. sprawozdania Państwowej Inspekcji Pracy, w celu umożliwienia dokonywania porównań, odnosily się do analogicznych danych z lat poprzednich;
2. ujednolicić systemy statystyczne ZUS i GUS tak, by dane o wypadkowości, uzyskiwane przez obie te instytucje nie różniły się między sobą;
3. podjąć działania, by uniemożliwić ponadnormatywne (ze względu na czas pracy i odpoczynek) świadczenie pracy, niezależnie od rodzaju formy prawnej zatrudnienia;
4. rozważyć ograniczenie obowiązku wcześniejszego informowania pracodawcy o zamiarze przeprowadzenia kontroli w sytuacji, gdy ta informacja w sposób zasadniczy ograniczy skuteczność kontroli;
5. zintensyfikować działania prewencyjne w celu zmniejszenia liczby wypadków u osób zatrudnianych na nowych dla nich stanowiskach pracy;
6. rozwijać mechanizm zróżnicowanej składki na ubezpieczenie wypadkowe - jako ekonomicznego bodźca do przeciwdziałania wypadkom przy pracy;
7. prowadzić skuteczniejszy monitoring zatrudniania cudzoziemców;
8. zintensyfikować działania w celu eliminacji nieprawidłowości przy kierowaniu polskich obywateli do pracy za granicą za pośrednictwem agencji pracy tymczasowej;
9. poprawić ściągalność kwot w wystawianych przez PIP tytułach wykonawczych;
10. przeanalizować przyczyny rażącej dysproporcji pomiędzy liczbą złożonych przez PIP zawiadomień do prokuratury, a liczbą aktów oskarżenia;
11. dokonać kompleksowej oceny stanu legalności zatrudnienia w Polsce od czasu przejęcia tego zadania przez PIP;
12. nadal monitorować kwestie związane z wypłatą wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy;
13. w działalności szkoleniowej i edukacyjnej w większym stopniu niż dotychczas zwrócić uwagę na ocenę ryzyka zawodowego.

Rada Ochrony Pracy pozytywnie opiniuje sprawozdanie Głównego Inspektora Pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2011 roku, jednocześnie zalecając realizację ujętych w tym stanowisku wniosków.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 10 lipca 2012 r.